

супутніх документів. Усна ділова мова, у якій реалізується діалогічні відносини, представлена жанрами ділових переговорів, зустрічей, консультацій і т.п. Володіння жанрами ділового спілкування входить у професійну компетенцію сучасного керівника, менеджера. Якщо в письмовій діловій мові строгий лексичний вибір забезпечується завдяки письмовим стандартним мовним засобам, то в усній діловій мові такого строгого лексичного відбору немає. Основу усної ділової мови становить нейтральна міжстильова лексика, значна частина якої представлена словами із вказівним значенням. Перший і другий тип офіційного спілкування припускає підвищену суворість у виборі лексики. Складність часом полягає в тім, що мовці не віддають собі звіту в стилістичному фарбуванні використовуваних слів. Для людей з недостатньо високим рівнем мовної культури слова: "наїхати", "кинути", "розбирання", "свавілля", "бабки" - це нормальна лексика, позбавлене якої-небудь специфіки.

Неприпустимо в офіційній обстановці використовувати так звані слова-паразити. Так, слово що ввійшло в широке вживання з молодіжного жаргону "крутий" - калька з англійського. Такі слова ще називають словами-губками за те, що вони усмоктують значення ситуації, практично не маючи власного. Сферою активного використання таких слів є розмовно-побутова мова. Вони доречні при спілкуванні із близькими людьми в домашній обстановці, але не відповідають комунікативним запитам офіційного ділового спілкування.

На мою думку, кожна людина під час свого життя повинна вивчити правила ділового стилю та вміти ним володіти. Протягом деякого часу, починаючи з народження, ми обираємо свій шлях та мову, яку будемо вивчати. Я обрала дорогу з рідною українською мовою, тому хочу вивчити всі стилі та деякі дрібниці мови, яких я, можливо, ще не знаю. Перший з них – діловий. Найбільше до вподоби мені підстиль – дипломатичний, подобається заповнювати документи, заяви та інше. Також люблю читати закони, укази та постанови. Далі планую почати пізнавати конфесійний стиль у мові. Бажаю всім вивчати та довершувати свої здібності у пізнанні своєї чи будь-якої іншої мови. Діловий стиль — це сукупність мовних засобів, функція яких — обслуговування сфери офіційно-ділових відносин. Таким чином, сфера застосування ділової мови може бути в принципі представлена як широка мережа актуальних офіційно-ділових ситуацій і як набір відповідних жанрів документів. Специфічною особливістю ділового спілкування є його регламентованість. Сучасна людина повинна вміти вирішувати будь-який конфлікт дипломатичним способом.

Ланова Ірина Вікторівна (Україна)
Криворізький національний університет

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОВИ

Культура спілкування – невід’ємна частина культури поведінки людини. Своєю чергою, культура поведінки неможлива поза культурою спілкування. Культура спілкування «не меншою мірою, ніж праця, слугує засобом розвитку свідомості, яка за своєю природою та за способом здійснення динамічна» [1, с. 148]. Мовленнєве спілкування – це складний процес, який має власне лінгвістичний (аналіз використовуваних у спілкуванні мовленнєвих засобів), психологічний (установка тих, хто спілкується між собою, індивідуальні особливості поведінки тощо) і соціальні аспекти.

Найважливішу роль у формуванні культури спілкування студента – майбутнього фахівця – відіграє вищий заклад освіти. Робота, спрямована на вдосконалення навичок спілкування, може стати елементом вивчення практично всіх дисциплін. Пальма першості в цьому питанні, безперечно, належить мовним дисциплінам.

Для культури спілкування, компонентом якої є мовленнєвий етикет, винятково важливо володіти великим словниковим запасом, без чого не можна уявити адекватне вираження думок і почуттів. Але розвиток мовленнєвої культури не може зводитися тільки до поповнення активного запасу мовленнєвих засобів. Необхідно навчати використовувати слова, вислови й фразеологізми доцільно, урахувавши всі компоненти мовленнєвого акту: мету, завдання, атмосферу спілкування, соціальні ролі комунікатора тощо відповідно до ситуації спілкування.

Теза про неприпустиме використання в мовленні жаргонізмів, діалектизмів, сленгізмів тощо, здається, не потребує додаткових доказів. І все ж, викладач повинен звернути увагу студентів на те, що використання ненормативних елементів у мовленні не тільки свідчить про низьку культуру та недостатню освіченість того, хто говорить, а й перешкоджає взаєморозумінню із співбесідниками, оскільки може бути сприйнято як вираження зневаги, нехтування до них.

Окремого обговорення потребує й тема молодіжного жаргону. Він забезпечує корпоративність спілкування молодих, допомагає їм окреслити своє коло спілкування, особливим, тільки їм властивим, способом експресивізувати мовлення. Повністю табувати його, тобто заборонити шляхом однозначно негативного оцінювання, вряд чи можливо. Однак необхідно прищеплювати розуміння того, що молодіжний жаргон притаманний тільки в ситуаціях неформального спілкування молодих людей і абсолютно неприпустимий у спілкуванні зі старшими людьми, особливо людьми похилого віку, в офіційній, навчальній та ін. атмосфері, у текстах рефератів, доповідей, наукових робіт тощо.

Лінгвісти відзначають наявність у мові особливого розряду лексичних одиниць, які мають у своєму складі соціосеми, тобто такі лексичні одиниці, що характеризують відношення в соціальній ієрархії. Наявність соціосем у значенні обумовлює обмеження використання таких одиниць у мовленні, які полягають у неможливості їх використання в текстах, адресати яких вищі від адресанта за соціальним статусом. У немовних вишах у навчальному курсі мови вивченню соціосемантики мовних одиниць місце не відводиться.

На наш погляд, її розгляд важливий для формування й удосконалення навичок спілкування у студентів, для оптимізації спілкування між представниками різних поколінь.

Література

1. Формановская Н. И. Речевой этикет и культура общения / Н. И. Формановская. – М.: Высшая школа, 1989. – 159 с.